

FESTIWAL ZŁOTA ŁÓDŹ

V Festiwal Kultury Słoweńskiej

od 18 do 25 października 2014

Bielsko-Biała, Kraków, Mikołów, Czeski Cieszyn, Brno

Spotkania literackie

- 18 października – Bielsko-Biała (Galeria Wzgórze, o godz. 19.00)
- 20 października – Kraków (Śródmiejski Ośrodek Kultury, o godz. 18.00)
- 22 października – Mikołów (Instytut Mikołowski, o godz. 18.30)
- 23 października – Czeski Cieszyn (Kawiarnia Avion, o godz. 16.00)
- 24 października – Brno (Místogalerie, Skleněná louka, o godz. 19.00)

XI Międzynarodowe Warsztaty Translatorskie w Bielsku-Białej

18 i 19 października – Bielsko-Biała (Galeria Wzgórze)

Wykłady słowenistyczne

Alenka Jovanovski: *Poezja i etyka*

Dejan Koban: *Projekt „Mlade rime” i pola poezji najmłodszych poetów*

Szczegółowy program dostępny jest na stronie

<http://www.festiwalzlotalodz.pl>

Organizatorzy: Stowarzyszenie Kulturalno-Artystyczne im. Policy Dubovej (KUD Police Dubove), Stowarzyszenie Literackie IA (Literarno društvo IA), Związek „Niebiesko-Biały Ptak” (Zveza Modro-bela ptica)

Współorganizatorzy: Centrum Języka Słoweńskiego jako Obcego/Drugiego przy Uniwersytecie w Lublanie, Instytut Mikołowski im. Rafała Wojaczka, Śródmiejski Ośrodek Kultury w Krakowie, Instytut Filologii Słowiańskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego, Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej, Galeria Wzgórze, Spolek/Towarzystwo Avion oraz Skleněná louka

Sponsor: Javna agencija za knjigo Republike Slovenije/Slovenian Book Agency

Patronat honorowy: Ambasada Republiki Słowenii w Polsce i w Czechach

Patronat medialny: „Czar Słowenii/Čar Slovenije”, „Fragile”, „Lamelli”

Festiwal Złota Łódź

Dyrektor festiwalu: Tatjana Jamnik

E-mail: info@festiwalzlotalodz.pl

<http://www.festiwalzlotalodz.pl>

O festiwalu

Festiwal *Złota Łódź* jest ściśle związany z postacią poety Srečka Kosovela (1904–1926), któremu przedwczesna śmierć przeszkodziła w publikacji debiutanckiego tomiku pt. *Złota łódź (Zlati čoln)*. Mimo to stał się jednym z najważniejszych słoweńskich twórców XX wieku, należącym do grona rzadkich poetów, którym udało się połączyć pierwiastek artystyczny i humanistyczny w nową jakość. Kosovel postrzegał zarówno sztukę jak i człowieczeństwo nie jako pojęcia abstrakcyjne, lecz pierwiastki etyczne, mające sens tylko wówczas, gdy są udziałem jednostki, która może w ten sposób odmienić gruntownie model funkcjonowania społeczeństwa jako całości. Eksploracja przestrzeni, które w ten sposób stworzył Srečko Kosovel, wyznaczyła kierunek i cel, do którego zmierza festiwal *Złota Łódź*.

Przestrzenie festiwalu *Złota Łódź* są od samego początku otwarte zarówno dla twórców jak i dla publiczności. Historia wymiany kulturalnej pomiędzy Polską, Czechami i Słowenią sięga co najmniej XIX wieku i już wtedy – podobnie jak dziś – opierała się na przyjaźni poszczególnych Polaków, Czechów i Słoweńców.

W ubiegłych latach ukazały się trzy wydania książkowymi literatury słoweńskiej w przekładzie polskim: dwujęzyczne wydanie poezji [Srečka Kosovela *Kalejdoskop: Izbrane pesmi / Wiersze wybrane*](#) (tłum. Karolina Bucka Kustec), wybór wierszy [Iztoka Osojnika *Spodnie na nebie*](#) (tłum. Marcin Warmuz) oraz powieść współczesnej pisarki [Maji Novak *Karfanaum, czyli as killed*](#) (tłum. Wojciech Domachowski).

W tym roku polski czytelnik będzie miał po raz pierwszy możliwość zapoznania się z twórczością słoweńskiego poety **Jurego Deteli** opublikowaną w tomie poetyckim *Mech i srebro* (tłum. Karolina Bucka-Kustec, Instytut Mikołowski 2014). Prezentacja tej książki będzie stanowiła właśnie główny punkt tegorocznego festiwalu.

Podczas festiwalu swoją twórczość zaprezentują artyści słoweńscy: poetka i literaturoznawca **Alenka Jovanovski**, poeta i organizator festiwalu **Mlade rime** **Dejan Koban**, poeta, pisarz i eseista **Iztok Osojnik**, poetka, pisarka i tłumaczka **Tatjana Jamnik** oraz poeta i autor poezji śpiewanej **Klemen Pisk**. Towarzyszyć im będą koleżanki i koledzy z Polski i Czech – tłumaczka poezji Deteli i Kosovela **Karolina Bucka Kustec**, **Agnieszka Będkowska-Kopczyk**, **Katarzyna Bednarska**, **Libor Doležal**, **Monika Gawlak**, **Jacek Lenkiewicz**, **Petr Mainuš**, **Maciej Melecki**, **Marta Podgórnik**, **Renata Putzlacher**, **Krzysztof Siwczyk**, **Kamil Szafraniec**, **Marcin Warmuz**, **Agnieszka Żuchowska-Arendt** i inni.

W tym roku w ramach Festiwalu *Złota Łódź* w dniach 18 i 19 października odbędą się także [XI Międzynarodowe Warsztaty Translatorskie w Bielsku-Białej](#) z udziałem wyżej wymienionych autorek i autorów. Uczestnicy będą pracować nad tłumaczeniami tekstów autorek słoweńskiej „klasyki”, które wnikliwie opisywały świat z kobiecej perspektywy – poetki **Sašy Vegri** (1934–2010) i pisarki **Zofki Kveder** (1878–1926). Podczas warsztatów wygłoszone zostaną referaty na tematy związane z przekładem literackim.

Program

sobota, 18 października – BIELSKO-BIAŁA ([Galeria Wzgórze](#), Wzgórze 4)
11.00–17.00 – XI Międzynarodowe Warsztaty Translatorskie
19.00 – wieczór literacki – prowadzenie: Agnieszka Będkowska-Kopczyk, Alenka Jovanovski
20.00 – poetycko-muzyczny performans Dejana Kobana

niedziela, 19 października – BIELSKO-BIAŁA ([Galeria Wzgórze](#), Wzgórze 4)
10.00–17.00 – XI Międzynarodowe Warsztaty Translatorskie

poniedziałek, 20 października – KRAKÓW ([Śródmiejski Ośrodek Kultury](#), ul. Mikołajska 2)
18.00 – wieczór literacki – prowadzenie: Agnieszka Żuchowska-Arendt, Tatjana Jamnik

środa, 22 października – MIKOŁÓW ([Instytut Mikołowski](#), ul. Jana Pawła II 8/5)
18.30 – prezentacja polskiego wydania poezji Jurego Deteli i rozmowa z tłumaczką Karoliną Bucką Kustec – prowadzenie: Maciej Melecki, Krzysztof Siwczyk

czwartek, 23 października – ČESKÝ TĚŠÍN ([Kawiarnia Avion](#), Hlavní třída 1)
16.00 – wieczór literacki – prowadzenie: Renata Putzlacher, Tatjana Jamnik
17.00 – *Złota Łódź* – projekcja krótkometrażowego filmu Hany Kovač oraz prezentacja programu *Złota Łódź*

piątek, 24 października – BRNO (Místogalerie, [Skleněná louka](#), Kounicova 23)
19.00 – wieczór literacki – prowadzenie: Petr Mainuš
20.00 – koncert Klemena Piska

XI Międzynarodowe Warsztaty Translatorskie w Bielsku-Białej

18 i 19 października 2014

Program

sobota, 18 października – BIELSKO-BIAŁA (Galeria Wzgórze,
Wzgórze 4)

11.00 – uroczyste otwarcie warsztatów

11.10–13.15 – wykłady słoweńskich gości i referaty uczestników warsztatów

- Alenka Jovanovski: Poezja i etyka
- Dejan Koban: Projekt „Mlade rime” i pola poezji najmłodszych poetów
- Miejsce na referaty uczestników warsztatów

13.15–13.30 – podział na grupy

13.30–14.30 – przerwa na obiad

14.30–17.00 – tłumaczenie (praca w grupach)

19.00 – wieczór literacki z udziałem słoweńskich twórców – prowadzenie
Agnieszka Będkowska-Kopczyk i Alenka Jovanovski

20.30 – performans Dejana Kobana: poezja, książka dźwiękowa i muzyczna
rękawica

niedziela, 19 października – BIELSKO-BIAŁA (Galeria Wzgórze,
Wzgórze 4)

10.00–12.30 – tłumaczenie (praca w grupach)

12.30–13.30 – przerwa na obiad

13.30–16.00 – tłumaczenie (praca w grupach)

16.00–17.00 – prezentacja rezultatów i zakończenie warsztatów

Organizatorzy: Stowarzyszenie Kulturalno-Artystyczne im. Policy Dubovej,
Akademia Techniczno-Humanistyczna w Bielsku-Białej, Stowarzyszenie Literackie
IA, Centrum języka słoweńskiego jako drugiego/obcego przy Wydziale
Filozoficznym Uniwersytetu w Lublanie, Galeria Wzgórze

Sponsor: Javna agencija za knjigo RS / Slovenian Book Agency

Biogramy słoweńskich twórców

Jure Detela (1951–1992) – słoweński poeta, pisarz i eseista. Studiował historię sztuki na Uniwersytecie w Lublanie. Był znakomitym ekspertem z dziedziny historii sztuki i krytykiem literackim. W latach 70-tych był aktywnym współuczestnikiem ruchów awangardowych. W 1979 r. wraz z Iztokiem Osojnikiem i Iztokiem Saksidą ogłosił *Manifest podrealistyczny*. Wydał tomy poetyckie *Zemljevidi (Mapy, 1978)* i *Mah in srebro (Mech i srebro, 1985)* oraz powieść *Pod strašnimi očmi pontonskih mostov (Pod strasznymi oczami mostów pontonowych, 1988)*. Był wizjonerem i nieustraszoną bojownikiem o prawo do życia dla wszystkich istot żywych. Żył i tworzył w Lublanie.

Dejan Koban (ur. 1979) – słoweński poeta. Jego książka *Metulji pod pritiskom (Motyle pod ciśnieniem)* ukazała się nakładem własnym autora, w 2013 wydał tom poetycki *Razporeditve (Rozmieszczenia)*. Jego wiersze publikowane były w pismach literackich „Idiot” i „Poetikon”. Swoją poezję prezentował na płycie kompaktowej *Rokerji pojejo pesnike (Rockerzy śpiewają poetów)*. Aranżuje własne teksty poetyckie i wykonuje wraz z grupą muzyczną „Nevemnevem”. Lubi czytać Allena Ginsberga a Katję Plut. Wspólnie z poetką Veroniką Dintinjana w Lublanie organizuje spotkania literackie oraz festiwal Mlade rime (Młode rymy). Ostatnio hasło „Poezja jest kul” zastępuje z „Poezja jest podstawą”.

Alenka Jovanovski (ur. 1974) – słoweńska poetka, eseistka, krytyczka literacka, redaktorka i tłumaczka. W roku 2012 zadebiutowała jako poetka tomikiem wierszy *Hlače za Džija (Spodnie dla Dzi)*. Jako krytyczka i eseistka komentuje współczesną słoweńską poezję, a jako redaktor współpracowała ze Stowarzyszeniem Pisarzy Słoweńskich, redagując serię *Litterae Slovenicae*. Otrzymała nagrodę im. Stritara przyznaną przez Stowarzyszenie Pisarzy Słoweńskich dla młodych krytyków oraz nagrodę Vitez(inja) poezije (Rycerz/Rycerka Poezji) za najlepszy wiersz roku 2004. Prócz książkowych wydań przekładów poezji Cesare’a Pavese’a (współautorstwo Gašper Malej) i prozy Itala Calvina jest również autorką monografii z dziedziny literaturoznawstwa *Temni gen: estetsko skozi prizmo mističnega izkustva (Ciemny gen: estetyczne przez pryzmat doświadczenia mistycznego, 2001)*. Jej wiersze w tłumaczeniu Agnieszki Będkowskiej-Kopczyk ukazały się w antologii *Portret kobiety w odwróconej perspektywie: 12 poetek z Czech, Słowenii, Ukrainy (FA-art., 2013)*.

Tatjana Jamnik (ur. 1976) – słoweńska poetka, pisarka, tłumaczka, redaktorka, nauczycielka języka słoweńskiego jako obcego, redaktor i wydawca literatury pięknej i dzieł z dziedziny humanistyki. Autorka tomiku poetyckiego *Brez (Bez, 2009)*. Jej wiersze i opowiadania zostały opublikowane w słoweńskich i zagranicznych pismach literackich oraz przetłumaczone na język angielski, czeski, francuski, chorwacki, japoński, niemiecki, polski, słowacki i serbski. Tłumaczy

literaturę polską (A. Wiedemann, S. Lem, M. Witkowski, D. Maślowska, P. Bednarski) i czeską (A. Berková, M. Urban, P. Brycz, L. Fuks, R. Denemarková), przetłumaczyła także monografię naukową A. Będkowskiej-Kopczyk. Laureatka słoweńskiej Nagrody dla Najlepszego Młodego Tłumacza (2009). Pomysłodawczyni i główna organizatorka Festiwalu Kultury Słoweńskiej „Złota Łódź”, współorganizatorka Międzynarodowych Warsztatów Translatorskich w Bielsku-Białej i Międzynarodowych Warsztatów Poetycko-Translatorskich „Złota Łódź” (Słowenia) oraz prezentacji słoweńskich autorów za granicą. Współzałożycielka (razem z Tają Kramberger i Barbarą Korun) Międzynarodowej Nagrody Literackiej KONS. Prowadzi Stowarzyszenie Kulturalno-Artystyczne im. Policy Dubovej.

Iztok Osojnik (ur. 1951) – słoweński pisarz, antropolog, historyk, komparatysta, filozof, poeta, malarz, eseista, tłumacz, alpinista, podróżnik i przewodnik turystyczny. W latach 1997–2004 był dyrektorem Międzynarodowego Festiwalu Literackiego Vilenica, organizowanego przez Stowarzyszenie Pisarzy Słoweńskich. Jest inicjatorem różnego rodzaju projektów kulturalnych, współzałożycielem ruchu anarchistycznego *Garbage Art* (Kioto) i muzycznego *Papa Kinjal Band*, *Hidrogizma*, założycielem innych ważnych instytucji kultury oraz pomysłodawcą festiwali (*Galerija Eqrna*, *Trnovski terceti*, *Pogovori v Vili Herberstein*, *Vilenica*, *Revija v reviji*, *Zlati čoln* i inne). W 1977 roku ukończył studia z zakresu literatury porównawczej na Uniwersytecie w Lublanie. Studia doktoranckie odbył w Osace w Japonii. W 2011 roku uzyskał doktorat z antropologii historycznej na Uniwersytecie Primorskim w Koprze.

Do tej pory opublikował 27 autorskich tomików, ostatnio ****asterisk* (***)*Asterysk*, 2011) i *Poročena na rdeče* (*Poślubieni na czerwono*, 2012); pięć powieści, ostatnio *Svinje letijo v nebo* (*Świnie lecą do nieba*, 2012); dwa zbiory esejów i opracowań oraz historycznoantropologiczną monografię *Somrak suverenosti: Tanatalna politika oblasti* (*Zmierzch suwerenności: Tanatalna polityka władzy*, 2013). W Polsce ukazał się książkowy wybór jego wierszy *Spodnie na niebie* (tłum. Marcin Warmuz, Instytut Mikołowski 2012).

Prowadzi Międzynarodowe Warsztaty Poetycko-Translatorskie „Złota Łódź”, Letnią Rezydencję Literacką Vermont College w Słowenii i wiele innych międzynarodowych projektów literackich. Jego książki opublikowano w ponad 25 językach. Za swoje dzieła otrzymał liczne krajowe i zagraniczne nagrody: Nagrodę im. Simona Jenka – dla najlepszego poety roku (1997), Nagrodę Veroniki – za najlepszy tomik poetycki roku (1998), Nagrodę im. Otona Župančiča – przyznawaną dla wybitnych twórców kształtujących kulturę słoweńską i dostrzeżonych także za granicą (1992), Międzynarodową Nagrodę Literacką KONS (2011), włoską Nagrodę Friuli-Wenecji Julijskiej za Poezję (2002) oraz chorwacką Nagrodę im. Hanibala Lucicia (2004).

Klemen Pisk (ur. 1973) – słoweński autor, tłumacz i muzyk. Jako poeta wkroczył na słoweńską scenę literacką zbiorem *Labas vakaras* (1998), a następnie

Visoko in nagubano prapočelo (*Wysoki i pomarszczony prapoczątek*, 2000) oraz *Mojster v spovednici* (*Mistrz w konfesjonale*, 2002). Wybrane utwory zostały przetłumaczone na język polski (*Tych kilka słów*, 2005, z załączoną płytą kompaktową z piosenkami autora) i słowacki (*Pustovník a vlk*, 2009). Pisze również słuchowiska radiowe – *Lahko noč, Matija Čop* (*Dobranoc, Matijo Čop*) – nadawane w 1998), krótkie historie – *Pihalec* (*Dmuchać*, 2007), oraz eseje krytyczno-literackie – *Stihi pod nadzorom* (*Wiersze pod nadzorem*, 2004). Klemen Pisk tłumaczy z języka polskiego i litewskiego – Jana Pawła II, J. Pilcha, T. Tryznę; S. Parulskisa, T. Venclovę; opublikował antologię krótkich historii litewskich *Zgodbe iz Litve* (*Opowieści z Litwy*). Zredagował również obszerny wybór poezji Czesława Miłosza – *Zvonovi pozimi* (*Dzwony w zimie*, 2008). Jako wokalista, gitarzysta i autor większości piosenek zespołu „Žabjak Trio” wydał płyty „Doktor Piska počasni swing” (*Wolny swing Doktora Piska*) oraz „Aristokrat” (*Arystokrata*, 2004).

Jure Detela

Jure Detela: *Mech i srebro*

Tłum. Karolina Bucka Kustec

Instytut Mikołowski, 2014

Tłumaczka Karolina Bucka Kustec na temat poezji Jurego Deteli

Poezja Jurego Deteli zyskała miano refleksyjnej, a przez głęboki wymiar etyczny oraz stosunek do świata zwierząt poetę można nazwać prekursorem etyki animalistycznej w Słowenii. W swych wierszach wyraził głęboki szacunek do przyrody, wyrastając poza zwykłą świadomość ekologiczną.

Moje spotkanie z poetą nastąpiło najpierw poprzez książkę jego brata Andreja Deteli *Sanje v vzhodni sobi* (*Sny we wschodnim pokoju*). Następnie sięgnęłam po tomik Jurego Deteli *Mah in srebro* (*Mech i srebro*), nie wiedząc jeszcze, że będę go tłumaczyć. Ponieważ byłam w drugiej ciąży, ujęła mnie dedykacja (*dla wszystkich dziewczyn i kobiet w ciąży*). Tomik otwiera również prośba poety, by wiersze te nigdy nie zostały wydane w publikacji oprawionej w skórę...

Z początku świat jego poezji wydawał mi się mroczny i hermetyczny, a tok myślenia poety skomplikowany. To odczucie towarzyszyło mi aż do momentu, kiedy po pierwszych, roboczych wersjach tłumaczenia poczułam, że wkroczyłam w teksty, które zaczęły się przede mną otwierać, a to co wcześniej wydawało mi się skomplikowane, stało się jasne. Wiersze przemówiły swoim językiem. Czytając równoległe zapiski, listy, eseje i dzienniki poety zgromadzone w dwóch tomach *Dokumentów orfickich* (*Orfični dokumenti*, red. Miklavž Komelj) i pracując nad przekładem, powoli odkrywałam świat poezji Deteli. Świat jednocześnie ziemski i kosmiczny, materialny i duchowy, oglądany z pozycji głęboko etycznej, świat przemocy i zabijania, w którym wielki szacunek poety wzbudza prawa natury, porządek wszechświata i nieustanny rozwój jednostki i całej ludzkości. Sama jestem od wielu lat wegetarianką, bliska mi jest filozofia wegan a mimo to byłam zaskoczona tak zdecydowaną i niewzruszoną pozycją i tokiem rozmyślenia poety, szanującego świat zwierząt bardziej niż świat ludzi. Takiego stanowiska w poezji jeszcze nie spotkałam.

Mając na uwadze moc przesłania poety, zdecydowałam się na możliwie jak najbardziej dosłowne tłumaczenie. Gdy czytałam zapiski Deteli oraz szukałam informacji o nim w sieci, rysował się przede mną obraz człowieka, przywiązującego wielką wagę do wyboru słów i z pominięciem metafor i zbędnych ozdobników. Trzymając się tej strategii, dokonałam jedynie małych zabiegów translatorskich w celu zachowania rytmu, tam gdzie było to konieczne. Mam nadzieję, że po polsku

poeta zabrzmiał tak, jak w oryginale: bezpardonowo, z silnym przesłaniem. I zaskakująco aktualnie, mimo, że od wydania *Mchu i srebra* w Słowenii minęło już ponad 30 lat.